

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Перший рівень
Спеціальність: освітня програма	014 Середня освіта: Середня освіта (Історія)

Затверджено рішенням Ради з якості ННП

Голова Ради з якості ННП
Стогова Ольга Володимирівна

ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Чернякова Аліна Вікторівна

Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій	Завідувач кафедри Костенко Андріана Миколаївна
--	---

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Психологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій. Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
Розробник(и)	Чернякова Аліна Вікторівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	два семестри
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 10 кред. ЄКТС, 300 год. Для денної форми навчання 96 год. становить контактна робота з викладачем (48 год. лекцій, 48 год. практичних занять), 204 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Середня освіта (Історія)"
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання зі шкільного курсу біології
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

На основі знань про факти, закономірності і механізми психіки формувати потреби та вміння адекватного розуміння інших людей та самого себе; розвивати соціально важливі гнучкі навички спілкування; формувати гуманістичні орієнтації особистості як основи компетентного спілкування у всіх сферах життєдіяльності людини згідно з Цілями сталого розвитку, які були ухвалені ООН у 2015 році як універсальний заклик до дій щодо забезпечення психічного здоров'я, миру і ненасильства.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Психологія як наука. Предмет психології

Походження слова «психологія». Роль психології в сучасному світі. Вплив психології на розвиток людини як особистості. Галузі сучасної психології. Стисла характеристика різних галузей психологічної науки. Місце психології в системі наук. Сучасна вітчизняна психологія, її принципи.

Тема 2 Психологія як складна система наук, які пов'язані з різними проблемами життя особистості та суспільства.

Теоретична і практична психологія. Галузі сучасної психології, які відповідають різноманітним сферам діяльності та спілкування людини. Фундаментальні та прикладні області психологічної науки. Значення психології для педагогічної діяльності працівників освіти. Структура, завдання та стан сучасної психології. Класифікація галузей психології за основними психологічними принципами. Стисла характеристика різних галузей психологічної науки. Поняття про загальну психологію, її структуру та завдання. Поняття про соціальну психологію, її структуру та завдання. Поняття про вікову психологію, її структуру та завдання. Поняття про педагогічну психологію, її структуру та завдання.

Тема 3 Методи психології як науки. Теоретико-методологічні основи психологічної науки: методологія, принципи, методи дослідження.

Класифікація методів за Б.Г. Ананьєвим: пізнавальні (дослідницькі) методи; методи активного впливу на людей. Методи дослідження в психології: організаційні, емпіричні, методи обробки даних (кількісний та якісний метод), інтерпретаційні методи. Стисла порівняльна характеристика основних і додаткових методів дослідження. Основні методи: спостереження, експеримент; їх характеристика та різновиди. Допоміжні методи: бесіда, анкетування, інтерв'ю, проєктивний метод, тести та інші; їх аналіз і класифікація.

Тема 4 Поняття психіки і свідомості.

Поняття психіки. Психіка і свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Розвиток свідомості та її структура. Самосвідомість людини. Структура самосвідомості.

Тема 5 Поняття особистості в психології.

Поняття особистості в психології. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії. Механізми психологічного захисту особистості: сублімація, раціоналізація, витіснення, проєкція, заперечення, ізоляція, заміщення.

Тема 6 Особистість в класичних психологічних теоріях.

Розуміння особистості у вітчизняній психології (Л. Виготський, Г. Костюк, Т.Титаренко, В. Панок, С.Максименко). Типологія особистостей О.Ф. Лазурського. Львівсько-Варшавська школа та її підходи до психології особистості. Історичні передумови поширення психодинамічних методів і підходів до розуміння особистості в Україні. Трагування особистості у психоаналітичних концепціях (психоаналіз). Відомі представники психоаналітичного напрямку. Поняття «нарцисична особистість» і «невротична особистість».

Тема 7 Особистість у теоріях об'єктних стосунків.

Розвиток об'єктних відносин у теорії З. Фрейда. Розвиток об'єктних відносин у теорії М. Кляйн. Розвиток об'єктних відносин у теорії А. Фрейд. Розвиток об'єктних відносин у теорії Ж.Боулбі. Розвиток об'єктних відносин у теоріях представників Британської школи (Р. Фейрбейн, Г. Гантріп, М. Балінт, Д. Віннікотт). Розвиток об'єктних відносин у теорії Р. Спітца.

Тема 8 Особистість у гуманістичній та трансперсональній психології.

Організмичні теорії. А. Маслоу про особистість. Центрована на людині теорія К. Роджерса – «теорія Я». Основні засади «теорії Я»: мінімальне бажання з боку двох людей бути в контексті стосунку. Структура особистості Організм і «Я-концепція». Конгруентність і неконгруентність. Динаміка та розвиток особистості Дослідження «Я-концепції» у наш час (теорія концепції Я за Католик Г. В.). Трансперсональний підхід до розуміння особистості.

Тема 9 Особистість у гештальт-психології.

Основні теоретичні положення гештальт-психології. Гештальт як цілісна структура, яка формується у свідомості людини при сприйнятті об'єктів або їхніх образів. Особистість у розумінні теорії Вертгеймера та К. Левіна. М. Ф. Перлз – засновник гештальт-терапії. Системна гештальт-типологія індивідуальних відмінностей.

Тема 10 Пізнавальна діяльність людини: увага, відчуття та сприймання

Поняття про увагу. Функції уваги. Теорія домінанти А.А. Ухтомського; Види уваги: мимовільна (пасивна) і довільна (активна), післядовільна;. Властивості уваги: спрямованість, зосередженість, стійкість, тривалість, концентрація, інтенсивність, коливання (флуктуація), розподіл, переключення, обсяг, широта, активність. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів: органи чуття, аналізатори, рецептори. Класифікація та види відчуттів. Загальні закономірності та властивості відчуттів. Поняття про сприймання. Фізіологічні основи сприймань. Властивості сприймань. Класифікація і види сприймань.

Тема 11 Пізнавальна діяльність людини: пам'ять

Поняття про пам'ять. Пам'ять людини (довільна, логічна, опосередкована) і тварини (генетична, механічна). Класифікація і види пам'яті: за часом збереження матеріалу (миттєва, короткочасна, оперативна, довготривала, генетична); за переважаючим аналізатором (зорова, слухова, тактильна, смакова, нюхова); за змістом того, що запам'ятовується і відтворюється (образна, словесно-логічна, рухова, емоційна); за характером участі волі в процесах запам'ятовування і відтворення матеріалу (мимовільна і довільна). Процеси і закономірності пам'яті.

Тема 12 Пізнавальна діяльність людини: мислення та уява

Поняття про мислення як вищий пізнавальний процес. Зв'язок мислення з мовою. Теорії мислення, його фізіологічна основа. Розумові дії (порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація). Класифікація та види мислення. Інтелект людини. Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Фізіологічна основа уяви. Класифікація та види уяви. Мрія, фантазія, сновидіння, галюцинація. Функції уяви. Прийоми уяви. Уява і творчість. Роль уяви в різних видах діяльності (науковій, технічній, художній).

Тема 13 Складні індивідуально-психологічні властивості особистості.

Темперамент. Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту: холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік. Характер як прижиттєве утворення. Природні і соціальні передумови формування характеру. Фізіологічна основа характеру. Структура характеру як закономірна залежність між спрямованістю, переконаннями, розумовими рисами, волею, емоціями, темпераментом. Дві групи рис характеру: 1) риси, які входять до підструктури спрямованості особистості; 2) інтелектуальні, вольові та емоційні риси характеру. Прояв характеру через діяльність, ставлення до інших людей, інтереси, емоційність, волю. Мотиваційні та інструментальні риси особистості. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру. Провідні риси характеру (емоційно-вольові, когнітивно-пізнавальні (інтелектуальні), морально-ціннісні; мотиваційні). Типологія характеру як центральна проблема експериментальних досліджень і теоретичних пошуків. Акцентуації рис характеру.

Тема 14 Психологічна характеристика здібностей.

Природні і соціальні передумови здібностей. Визначення здібностей за Б.М. Тепловим. Показники здібностей. Проблема якісних та кількісних показників здібностей. Історія експериментального дослідження здібностей (тести Біне). Показник IQ та можливості його використання при вивченні здібностей. Структура здібностей. Теоретичні та практичні здібності. Загальні та спеціальні здібності. Рівні розвитку здібностей: репродуктивні здібності, творчі здібності, талант, геніальність. Проблема походження здібностей. Перші теорії здібностей. Концепція здібностей Ф. Галля і Ф. Гальтона. Френологія. Метод близнюків у дослідженні здібностей. Роль особливостей виховання для розвитку здібностей. Біосоціальна природа здібностей людини. Природжені задатки та генотип. Розвиток задатків як соціально обумовлений процес. Обдарованість. Компенсація здібностей. Формування та розвиток здібностей. Основні етапи розвитку здібностей. Роль гри у формуванні здібностей. Особливості сімейного виховання і розвиток здібностей. Умови макросередовища та розвиток здібностей.

Тема 15 Емоційно-вольова сфера особистості.

Емоційно-вольова сфера особистості. Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. Психологічні теорії емоцій, їх фізіологічна основа. Види емоцій та почуттів. : Емоційні стани. Поняття про волю. Ознаки вольової поведінки. Функції волі (спонукальна і гальмівна; спрямовуюча і регулююча). Критерії вольової поведінки. Дії мимовільні, довільні і вольові. Простий і складний вольовий акт.

Тема 16 Психологічні аспекти спілкування.

Спілкування: поняття, мета, засоби. Структура та функції спілкування. Значення спілкування у житті людини. Основні сторони процесу спілкування. Види спілкування. Структура та функції спілкування. Спілкування особистості в групі: груповий тиск та конформізм; соціальна фасілітація та соціальні лінощі.

Тема 17 Мова і мовлення.

Фізіологічні основи мовлення. Основні види мовленнєвої діяльності. Усне (монолог, діалог і афективне мовлення) та письмове мовлення, їх характеристика. Невербальні засоби комунікації (кінесика, просодика, екстралінгвістика, проксемика, такесика, антропологічні ознаки, тощо).

Тема 18 Психологія груп та особистості в колективі.

Проблема групи в соціальній психології. Поняття соціальної групи. Група як суб'єкт діяльності Основні характеристики групи: склад групи, структура, групові процеси, рівень розвитку групи. Загальна класифікація груп: за безпосередністю взаємозв'язків (умовні, реальні); за кількісними ознаками (великі, малі); за спільністю діяльності (групи з індивідуально-груповою та взаємопов'язаною груповою діяльністю); за рівнем розвитку (дифузні групи, асоціації, корпорації, колективи). Поняття рівня розвитку групи. Теорія діяльнісного опосередкування міжособистісних стосунків в групі (А.В. Петровський). Характеристика груп різного рівня розвитку за А.В. Петровським. Колектив як група. Стадії та рівні розвитку колективу.

Тема 19 Особистість в групі. Міжособистісні стосунки.

Феномен групового тиску. Поняття конформізму, його сутність як соціально-психологічного феномену. Різновиди конформізму: поступливість та схвалення. Конформізм зовнішній та внутрішній. Міжособистісна атракція. Поняття атракції. Зв'язок атракційних відносин із відчуттям щастя та особистісним здоров'ям. Чинники атракції. Класичні експерименти з дослідження конформізму (М. Шеріф, С. Аш). Підкорення, як різновид конформізму, експерименти С. Мілграма. Умови прояву конформності. Проблема альтернативи конформній поведінці у західній та вітчизняній соціальній психології. Нонконформізм – "конформізм навиворіт".

Тема 20 Діяльність особистості. Особистість в контакті з іншими.

Поняття про діяльність як прояв фізичної і психічної активності, що керується усвідомленою метою. Основні відмінні риси діяльності особистості. Діяльність як фактор розвитку індивіда і становлення людської особистості та індивідуальності. Соціально-психологічний аспект діяльності. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички).

Тема 21 Психологія творчості. Творча особистість та її характеристики.

Творча діяльність і особистість. Стадії творчого процесу. Види творчості. Моделі творчості. Модель творчості Дж. Гілфорда. Модель творчості Я. О. Пономарьова. Механізми функціонування творчої особистості. 10 якостей творчої особистості. Психологічний портрет творчої особистості (емоційна, мотиваційна, ціннісно-смилова сфери, Я-концепція). Інтуїтивна теорія творчості А. Бергсона.

Тема 22 Психологія сім'ї. Сім'я як мала соціальна група.

Психологія шлюбно-сімейних відносин. Функції родини: виховна; господарсько-побутова, економічна, первинного контролю, духовного спілкування; соціально-статусна, емоційна. Сімейні ролі. Стисла історія розвитку сімейних відносин.

Тема 23 Поняття конфлікту в психології. Цілі сталого розвитку щодо запобігання конфліктів, насильства.

Психологія конфліктів. Внутрішньоособистісний та соціально-психологічний конфлікт. Психологічна сутність соціально-психологічного конфлікту, його структура. Класифікація конфліктів: за способом розв'язання (насильницькі, ненасильницькі); за сферою прояву (політичні, соціальні, економічні, організаційні); за спрямованістю впливу (вертикальні, горизонтальні); за ступенем виразності (відкриті, приховані); за кількістю учасників (внутрішньоособистісні, міжособистісні, міжгрупові); за потребами (когнітивні, конфлікти інтересів). Методи дослідження конфлікту. Динаміка конфлікту. Причини виникнення міжособистісних конфліктів. Негативні та позитивні функції конфлікту. Конструктивні та деструктивні конфлікти. Шляхи конструктивного розв'язання конфліктів. Типові стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях за У. Томасом та Р. Кілменом: співробітництво, протиборство, компроміс, поступка, уникнення. Їх психологічна характеристика та доцільність використання. Військові та міжнаціональні конфлікти: причини і стратегії запобігання. Цілі сталого розвитку щодо популяризації миру та ненасильства в світі (№16).

Тема 24 Загальна психологічна характеристика агресії.

Теорії агресії: теорія інстинктивної агресії, агресія – реакція на фрустрацію, агресія як набута соціальна навичка. Поширеність агресії та її види. Фізична та вербальна (словесна) агресія. Ворожа агресія (скерована на заподіяння шкоди) та інструментальна (як засіб досягнення мети). Контактна (безпосереднє заподіяння шкоди різними знаряддями) та дистантна (застосування вогнепальної зброї тощо) агресія. Аналіз причин людської агресії.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища.
PH2	Застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості.
PH3	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію.
PH4	Здійснювати самостійний пошук та реферування інформації з наукових джерел для вирішення професійних завдань.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 014 Середня освіта:

ПР1	Знати та дотримуватися вимог Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.
ПР2	Вільно спілкуватися державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять за спеціальністю; аргументовано висловлювати власні думки державною мовою.
ПР7	Демонструвати академічні знання з освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) і володіти методиками і технологіями моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ПР12	Застосовувати методики і технології розвитку критичного мислення в учнів
ПР13	Володіти методиками та інструментами оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів.
ПР14	Володіти методиками формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів.
ПР19	Усвідомлювати вплив вікових особливостей учнів на різні сфери їх розвитку, психічні процеси та використовувати відповідні форми і методи роботи з учнями; розпізнавати індивідуальні особливості учнів (навчальні стилі, типи темпераменту, особливості розвитку тощо) та враховує їх під час планування та здійснення освітнього процесу.
ПР20	Усвідомлювати вплив вікових особливостей учнів на різні сфери їх розвитку, психічні процеси та використовувати відповідні форми і методи роботи з учнями; розпізнавати індивідуальні особливості учнів (навчальні стилі, типи темпераменту, особливості розвитку тощо) та враховує їх під час планування та здійснення освітнього процесу.
ПР21	Підтримувати взаємодію між учнями для сприяння їхньому соціальному розвитку, формувати навички взаємодопомоги та співпраці.
ПР23	Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу конструктивно та безпечно, поважаючи розмаїття думок і поглядів, приймаючи та поцінуючи інакшість.
ПР24	Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства.
ПР25	Забезпечувати педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі
ПР28	Забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, з урахуванням його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
ПР30	Забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, з урахуванням його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
ПР31	Організовувати навчальні заняття різних типів, застосовувати різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.
ПР37	Визначати власні освітні потреби та обирати відповідні види, форми, програми професійного розвитку.

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:
Для спеціальності 014 Середня освіта:

ПК1	ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
ПК2	ЗК 7. Здатність працювати в команді.
ПК3	ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ПК4	ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ПК5	ЗК 12. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ПК6	ЗК 13. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ПК7	ЗК 15. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
ПК8	ФК1. Здатність виконувати вимоги Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності з урахуванням предметної спеціальності.
ПК9	ФК2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.
ПК10	ФК6. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.
ПК11	ФК7. Здатність розвивати в учнів критичне мислення.
ПК12	ФК9. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
ПК13	ФК13. Здатність враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів для формування мотивації учнів та організації їхньої пізнавальної діяльності, розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності.
ПК14	ФК14. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
ПК15	ФК15. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, усвідомлюючи власні почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами
ПК16	ФК16. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
ПК17	ФК17. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
ПК18	ФК18. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.

8. Види навчальних занять

<p>Тема 1. Психологія як наука. Предмет психології</p> <p>Лк1 "Психологія як наука. Предмет психології" (денна)</p> <p>Походження слова «психологія». Роль психології в сучасному світі. Вплив психології на розвиток людини як особистості. Галузі сучасної психології. Стисла характеристика різних галузей психологічної науки. Місце психології в системі наук. Сучасна вітчизняна психологія, її принципи.</p>
--

Пр1 "Психологія як наука." (денна)

Походження слова «психологія». Предмет і об'єкт психології. Історичні основи психології. Роль психології в сучасному світі. Вплив психології на розвиток людини як особистості. Галузі сучасної психології. Стисла характеристика різних галузей психологічної науки. Місце психології в системі наук. Сучасна вітчизняна психологія, її принципи.

Тема 2. Психологія як складна система наук, які пов'язані з різними проблемами життя особистості та суспільства.

Лк2 "Психологія у системі наук." (денна)

Теоретична і практична психологія. Галузі сучасної психології, які відповідають різноманітним сферам діяльності та спілкування людини. Фундаментальні та прикладні області психологічної науки. Значення психології для педагогічної діяльності працівників освіти. Структура, завдання та стан сучасної психології. Класифікація галузей психології за основними психологічними принципами. Стисла характеристика різних галузей психологічної науки. Поняття про загальну психологію, її структуру та завдання. Поняття про соціальну психологію, її структуру та завдання. Поняття про вікову психологію, її структуру та завдання. Поняття про педагогічну психологію, її структуру та завдання.

Пр2 "Психологія як складна система наук, які пов'язані з різними проблемами життя особистості та суспільства." (денна)

Теоретична і практична психологія. Галузі сучасної психології, які відповідають різноманітним сферам діяльності та спілкування людини. Фундаментальні та прикладні області психологічної науки. Значення психології для педагогічної діяльності працівників освіти. Структура, завдання та стан сучасної психології. Класифікація галузей психології за основними психологічними принципами. Стисла характеристика різних галузей психологічної науки. Поняття про загальну психологію, її структуру та завдання. Поняття про соціальну психологію, її структуру та завдання. Поняття про вікову психологію, її структуру та завдання. Поняття про педагогічну психологію, її структуру та завдання.

Тема 3. Методи психології як науки. Теоретико-методологічні основи психологічної науки: методологія, принципи, методи дослідження.

Лк3 "Методи психології як науки. Теоретико-методологічні основи психологічної науки: методологія, принципи, методи дослідження." (денна)

Класифікація методів за Б.Г. Ананьєвим: пізнавальні (дослідницькі) методи; методи активного впливу на людей. Методи дослідження в психології: організаційні, емпіричні, методи обробки даних (кількісний та якісний метод), інтерпретаційні методи. Стисла порівняльна характеристика основних і додаткових методів дослідження. Основні методи: спостереження, експеримент; їх характеристика та різновиди. Допоміжні методи: бесіда, анкетування, інтерв'ю, проективний метод, тести та інші; їх аналіз і класифікація.

Пр3 "Методи психології." (денна)

Класифікація методів за Б.Г. Ананьєвим: пізнавальні (дослідницькі) методи; методи активного впливу на людей. Методи дослідження в психології: організаційні, емпіричні, методи обробки даних (кількісний та якісний метод), інтерпретаційні методи. Стисла порівняльна характеристика основних і додаткових методів дослідження. Основні методи: спостереження, експеримент; їх характеристика та різновиди. Допоміжні методи: бесіда, анкетування, інтерв'ю, проективний метод, тести та інші; їх аналіз і класифікація.

Тема 4. Поняття психіки і свідомості.

Лк4 "Поняття психіки і свідомості" (денна)

Поняття психіки. Психіка і свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Розвиток свідомості та її структура. Самосвідомість людини.

Пр4 "Психіка і свідомість." (денна)

Поняття психіки. Психіка і свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Розвиток свідомості та її структура. Структура самосвідомості людини.

Тема 5. Поняття особистості в психології.

Лк5 "Поняття особистості в психології. Становлення психології особистості як науки та місце теорій особистості у системі наук." (денна)

Поняття «особистість» та її характеристики. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Структура особистості. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії. Механізми психологічного захисту особистості: сублімація, раціоналізація, витіснення, проекція, заперечення, ізоляція, заміщення.

Пр5 "Поняття особистості в психології. Становлення психології особистості як науки та місце теорій особистості у системі наук." (денна)

1. Поняття особистості в психології. Предмет досліджень психології особистості. 2. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. 3. Трьохвимірна структура особистості. 4. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії.

Тема 6. Особистість в класичних психологічних теоріях.

Лк6 "Розуміння особистості у вітчизняній психології." (денна)

Розуміння особистості у вітчизняній психології (Л. Виготський, Г. Костюк, Т. Титаренко, В. Панок, С. Максименко). Типологія особистостей О.Ф. Лазурського. Львівсько-Варшавська школа та її підходи до психології особистості. Історичні передумови поширення психодинамічних методів і підходів до розуміння особистості в Україні. Трагування особистості у психоаналітичних концепціях (психоаналіз). Відомі представники психоаналітичного напрямку. Поняття «нарцисична особистість» і «невротична особистість».

Пр6 "Розуміння особистості у вітчизняній психології." (денна)

Розуміння особистості у вітчизняній психології (Л. Виготський, Г. Костюк, Т.Титаренко, В. Панок, С.Максименко).Типологія особистостей О.Ф. Лазурського. Львівсько-Варшавська школа та її підходи до психології особистості. Історичні передумови поширення психодинамічних методів і підходів до розуміння особистості в Україні. Трагування особистості у психоаналітичних концепціях (психоаналіз). Відомі представники психоаналітичного напрямку. Поняття «нарцисична особистість» і «невротична особистість».

Тема 7. Особистість у теоріях об'єктних стосунків.

Лк7 "Особистість у теоріях об'єктних стосунків." (денна)

Розвиток об'єктних відносин у теорії З. Фрейда. Розвиток об'єктних відносин у теорії М. Кляйн. Розвиток об'єктних відносин у теорії А. Фройд. Розвиток об'єктних відносин у теорії Ж.Боулбі. Розвиток об'єктних відносин у теоріях представників Британської школи (Р. Фейрбейн, Г. Гантріп, М. Балінт, Д. Віннікотт). Розвиток об'єктних відносин у теорії Р. Спітца.

Пр7 "Особистість у теоріях об'єктних стосунків." (денна)

1. Особистість у теоріях об'єктних стосунків. 2. Розвиток об'єктних відносин у теорії З. Фрейда. 3. Розвиток об'єктних відносин у теорії М. Кляйн. 4. Розвиток об'єктних відносин у теорії А. Фройд. 5. Розвиток об'єктних відносин у теорії Ж.Боулбі. 6. Розвиток об'єктних відносин у теоріях представників Британської школи (Р. Фейрбейн, Г. Гантріп, М. Балінт, Д. Віннікотт) 7. Розвиток об'єктних відносин у теорії Р. Спітца

Тема 8. Особистість у гуманістичній та трансперсональній психології.

Лк8 "Особистість у гуманістичній та трансперсональній психології." (денна)

Організмичні теорії. А. Маслоу про особистість. Центрована на людині теорія К. Роджерса – «теорія Я». Основні засади «теорії Я»: мінімальне бажання з боку двох людей бути в контексті стосунку. Структура особистості Організм і «Я-концепція». Конгруентність і неконгруентність. Динаміка та розвиток особистості Дослідження «Я-концепції» у наш час (теорія концепції Я за Католик Г. В.). Трансперсональний підхід до розуміння особистості.

Пр8 "Особистість у гуманістичній та трансперсональній психології." (денна)

1.Особистість у гуманістичній та трансперсональній психології. 2. Організмичні теорії. 3. А. Маслоу про особистість 4. Центрована на людині теорія К. Роджерса – «теорія Я» 5. Основні засади «теорії Я»: мінімальне бажання з боку двох людей бути в контексті стосунку. 6. Структура особистості. 7. Організм і «Я-концепція». Конгруентність і неконгруентність. 8. Динаміка та розвиток особистості. Дослідження «Я-концепції» у наш час (теорія концепції Я за Католик Г. В.) . Трансперсональний підхід до розуміння особистості.

Тема 9. Особистість у гештальт-психології.

Лк9 "Особистість у гештальт-психології." (денна)

Основні теоретичні положення гештальт-психології. Гештальт як цілісна структура, яка формується у свідомості людини при сприйнятті об'єктів або їхніх образів. Особистість у розумінні теорії Вертгеймера та К. Левіна. М. Ф. Перлз – засновник гештальт-терапії. Системна гештальт-типологія індивідуальних відмінностей.

Пр9 "Основні теоретичні положення гештальт-психології." (денна)

1. Основні теоретичні положення гештальт-психології. 2. Гештальт як цілісна структура, яка формується у свідомості людини при сприйнятті об'єктів або їхніх образів. 3. Особистість у розумінні теорії Вертгеймера та К. Левіна. 4. М. Ф. Перлз – засновник гештальт-терапії. 5. Системна гештальт-типологія індивідуальних відмінностей.

Тема 10. Пізнавальна діяльність людини: увага, відчуття та сприймання

Лк10 "Пізнавальна діяльність людини: увага, відчуття та сприймання" (денна)

Поняття про увагу. Функції уваги. Теорія доміанти А.А. Ухтомського; Види уваги: мимовільна (пасивна) і довільна (активна), післядовільна;. Властивості уваги: спрямованість, зосередженість, стійкість, тривалість, концентрація, інтенсивність, коливання (флуктуація), розподіл, переключення, обсяг, широта, активність. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів: органи чуття, аналізатори, рецептори. Класифікація та види відчуттів. Загальні закономірності та властивості відчуттів. Поняття про сприймання. Фізіологічні основи сприймань. Властивості сприймань. Класифікація і види сприймань.

Пр10 "Пізнавальна діяльність людини: увага, відчуття та сприймання" (денна)

1. Поняття про увагу. Функції уваги. 2. Види уваги. Властивості уваги. 3. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів. 4. Види, закономірності та властивості відчуттів. 5. Поняття про сприймання. Фізіологічні основи сприймань. 6. Властивості сприймань. Види сприймань.

Тема 11. Пізнавальна діяльність людини: пам'ять

Лк11 "Пізнавальна діяльність людини: пам'ять" (денна)

Поняття про пам'ять. Пам'ять людини (довільна, логічна, опосередкована) і тварини (генетична, механічна). Класифікація і види пам'яті: за часом збереження матеріалу (миттєва, короткочасна, оперативна, довготривала, генетична); за переважаючим аналізатором (зорова, слухова, тактильна, смакова, нюхова); за змістом того, що запам'ятовується і відтворюється (образна, словесно-логічна, рухова, емоційна); за характером участі волі в процесах запам'ятовування і відтворення матеріалу (мимовільна і довільна). Процеси і закономірності пам'яті.

Пр11 "Пізнавальна діяльність людини: пам'ять" (денна)

1. Поняття про пам'ять. Функції пам'яті 2. Теорії пам'яті 3. Види пам'яті 4. Процеси пам'яті. 5. Закономірності пам'яті.

Тема 12. Пізнавальна діяльність людини: мислення та уява

Лк12 "Пізнавальна діяльність людини: мислення та уява" (денна)

Поняття про мислення як вищий пізнавальний процес. Зв'язок мислення з мовою. Теорії мислення, його фізіологічна основа. Розумові дії (порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація). Класифікація та види мислення. Інтелект людини. Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Фізіологічна основа уяви. Класифікація та види уяви. Мрія, фантазія, сновидіння, галюцинація. Функції уяви. Прийоми уяви. Уява і творчість. Роль уяви в різних видах діяльності (науковій, технічній, художній).

Пр12 "Пізнавальна діяльність людини: мислення та уява" (денна)

1. Поняття про мислення. 2. Розумові дії 3. Види та властивості мислення. 4. Поняття про уяву Фізіологічна основа уяви. 5. Класифікація та види уяви. 6. Прийоми уяви.

Тема 13. Складні індивідуально-психологічні властивості особистості.

Лк13 "Складні індивідуально-психологічні властивості особистості." (денна)

Темперамент. Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту: холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік. Характер. Поняття про характер. Фізіологічна основа характеру. Структура характеру. Акцентуації рис характеру. Здібності. Поняття про здібності. Природні і соціальні передумови здібностей. Структура здібностей: загальні та спеціальні здібності. Здібності, обдарованість, талант, геніальність, майстерність. Сенситивний період для формування характеру. Роль взаємодії дитини та дорослого у формуванні характеру. Особливості формування характеру в дошкільному та шкільному віці. Трансформація характеру протягом життя. Самовиховання. Роль праці у формуванні характеру.

Пр13 "Темперамент і характер як складні індивідуально-психологічні властивості особистості." (денна)

1. Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. 2. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту 3. Поняття про характер. Фізіологічна основа характеру. 4. Структура характеру. Акцентуації рис характеру. 5. Поняття про здібності. Природні і соціальні передумови здібностей. 6. Структура здібностей.

Тема 14. Психологічна характеристика здібностей.

Лк14 "Психологічна характеристика здібностей." (денна)

Природні і соціальні передумови здібностей. Визначення здібностей за Б.М. Тепловим. Показники здібностей. Проблема якісних та кількісних показників здібностей. Історія експериментального дослідження здібностей (тести Біне). Показник IQ та можливості його використання при вивченні здібностей. Структура здібностей. Теоретичні та практичні здібності. Загальні та спеціальні здібності. Рівні розвитку здібностей: репродуктивні здібності, творчі здібності, талант, геніальність. Проблема походження здібностей. Перші теорії здібностей. Концепція здібностей Ф. Галля і Ф. Гальтона. Френологія. Метод близнюків у дослідженні здібностей. Роль особливостей виховання для розвитку здібностей. Біосоціальна природа здібностей людини. Природжені задатки та генотип. Розвиток задатків як соціально обумовлений процес. Обдарованість. Компенсація здібностей. Формування та розвиток здібностей. Основні етапи розвитку здібностей. Роль гри у формуванні здібностей. Особливості сімейного виховання і розвиток здібностей.

Пр14 "Здібності. Перші теорії здібностей." (денна)

1. Сутність поняття "здібності". 2. Природні і соціальні передумови здібностей. 3. Визначення здібностей за Б.М. Тепловим. 4. Показники здібностей. 5. Проблема якісних та кількісних показників здібностей. Історія експериментального дослідження здібностей (тести Біне). Показник IQ та можливості його використання при вивченні здібностей. 6. Структура здібностей. 7. Види здібностей за різними ознаками: теоретичні та практичні здібності, загальні та спеціальні здібності. 8. Рівні розвитку здібностей: репродуктивні здібності, творчі здібності, талант, геніальність. Проблема походження здібностей. Перші теорії здібностей. Концепція здібностей Ф. Галля і Ф. Гальтона. Френологія. Метод близнюків у дослідженні здібностей. Роль особливостей виховання для розвитку здібностей. Біосоціальна природа здібностей людини. Природжені задатки та генотип. 9. Розвиток задатків як соціально обумовлений процес. 10. Обдарованість. Компенсація здібностей. Формування та розвиток здібностей. 11. Основні етапи розвитку здібностей. 12. Роль гри у формуванні здібностей. 13. Особливості сімейного виховання і розвиток здібностей. Умови макросередовища та розвиток здібностей

Тема 15. Емоційно-вольова сфера особистості.

Лк15 "Емоційно-вольова сфера особистості." (денна)

Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. Психологічні теорії емоцій, їх фізіологічна основа. Види емоцій та почуттів. : Емоційні стани. Поняття про волю. Ознаки вольової поведінки. Функції волі (спонукальна і гальмівна; спрямовуюча і регулююча). Критерії вольової поведінки. Дії мимовільні, довільні і вольові. Простий і складний вольовий акт.

Пр15 "Емоційно-вольова сфера особистості." (денна)

1. Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. 2. Види емоцій та почуттів. Емоційні стани. 3. Поняття про волю. Функції волі 4. Довільні дії. Простий і складний вольовий акт. 5. Емоційні та вольові якості особистості

Тема 16. Психологічні аспекти спілкування.

Лк16 "Психологічні основи спілкування." (денна)

Спілкування: поняття, мета, засоби. Структура та функції спілкування. Значення спілкування у житті людини. Основні сторони процесу спілкування. Види спілкування. Структура та функції спілкування. Спілкування особистості в групі: груповий тиск та конформізм; соціальна фасілітація та соціальні лінощі.

Пр16 "Психологічні аспекти спілкування." (денна)

Спілкування: поняття, мета, засоби. Структура та функції спілкування. Значення спілкування у житті людини. Основні сторони процесу спілкування. Види спілкування. Структура та функції спілкування. Спілкування особистості в групі.

Тема 17. Мова і мовлення.

Лк17 "Мова, мовлення, невербальні засоби комунікації." (денна)

Функції мови: емоційно-виразна, впливу, повідомлення. Мовлення його функції і особливості. Фізіологічні основи мовлення. Різновиди мовлення. Основні види мовленнєвої діяльності. Усне (монолог, діалог і афективне мовлення) та письмове мовлення, їх характеристика. Невербальні засоби комунікації (кінесика, просодика, екстралінгвістика, проксемика, такесика, антропологічні ознаки, тощо).

Пр17 "Мова. Мовлення як психічний процес спілкування між людьми за допомогою мови." (денна)

1. Функції мови: емоційно-виразна, впливу, повідомлення. 2. Фізіологічні основи мовлення. 3. Різновиди мовлення. 4. Основні види мовленнєвої діяльності. 5. Усне (монолог, діалог і афективне мовлення) та письмове мовлення, їх характеристика. 6. Невербальні засоби комунікації (кінесика, просодика, екстралінгвістика, проксемика, такесика, антропологічні ознаки, тощо).

Тема 18. Психологія груп та особистості в колективі.

Лк18 "Психологія груп та особистості в колективі." (денна)

Проблема групи в соціальній психології. Поняття соціальної групи. Група як суб'єкт діяльності. Основні характеристики групи: склад групи, структура, групові процеси, рівень розвитку групи. Загальна класифікація груп: за безпосередністю взаємозв'язків (умовні, реальні); за кількісними ознаками (великі, малі); за спільністю діяльності (групи з індивідуально-груповою та взаємопов'язаною груповою діяльністю); за рівнем розвитку (дифузні групи, асоціації, корпорації, колективи). Поняття рівня розвитку групи. Теорія діяльнісного опосередкування міжособистісних стосунків в групі (А.В. Петровський). Характеристика груп різного рівня розвитку за А.В. Петровським. Колектив як група. Стадії та рівні розвитку колективу.

Пр18 "Психологія груп та особистості в колективі." (денна)

1. Проблема групи в соціальній психології. 2. Поняття соціальної групи. Група як суб'єкт діяльності. 3. Основні характеристики групи: склад групи, структура, групові процеси, рівень розвитку групи. 4. Загальна класифікація груп: за безпосередністю взаємозв'язків (умовні, реальні); за кількісними ознаками (великі, малі); за спільністю діяльності (групи з індивідуально-груповою та взаємопов'язаною груповою діяльністю); за рівнем розвитку (дифузні групи, асоціації, корпорації, колективи). Поняття рівня розвитку групи. 5. Теорія діяльнісного опосередкування міжособистісних стосунків в групі (А.В. Петровський). Характеристика груп різного рівня розвитку за А.В. Петровським. Колектив як група. Стадії та рівні розвитку колективу.

Тема 19. Особистість в групі. Міжособистісні стосунки.

Лк19 "Особистість в групі. Міжособистісні стосунки" (денна)

Феномен групового тиску. Поняття конформізму, його сутність як соціально-психологічного феномену. Різновиди конформізму: поступливість та схвалення. Конформізм зовнішній та внутрішній. Міжособистісна атракція. Поняття атракції. Зв'язок атракційних відносин із відчуттям щастя та особистісним здоров'ям. Чинники атракції. Класичні експерименти з дослідження конформізму (М. Шеріф, С. Аш). Підкорення, як різновид конформізму, експерименти С. Мілграма. Умови прояву конформності. Проблема альтернативи конформній поведінці у західній та вітчизняній соціальній психології. Нонконформізм – "конформізм навиворіт".

Пр19 "Особистість в групі. Міжособистісні стосунки." (денна)

1. Феномен групового тиску. 2. Поняття конформізму, його сутність як соціально-психологічного феномену. 3. Різновиди конформізму: поступливість та схвалення. Конформізм зовнішній та внутрішній. 4. Міжособистісна атракція. Поняття атракції. Зв'язок атракційних відносин із відчуттям щастя та особистісним здоров'ям. Чинники атракції. 5. Класичні експерименти з дослідження конформізму (М. Шеріф, С. Аш). 6. Підкорення, як різновид конформізму, експерименти С. Мілграма. Умови прояву конформності. 7. Проблема альтернативи конформній поведінці у західній та вітчизняній соціальній психології. Нонконформізм – "конформізм навиворіт".

Тема 20. Діяльність особистості. Особистість в контакті з іншими.

Лк20 "Діяльність особистості. Особистість в контакті з іншими." (денна)

Поняття про діяльність як прояв фізичної і психічної активності, що керується усвідомленою метою. Основні відмінні риси діяльності особистості. Діяльність як фактор розвитку індивіда і становлення людської особистості та індивідуальності. Соціально-психологічний аспект діяльності. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички). Спілкування. Поняття про спілкування. Значення спілкування у житті людини. Основні сторони процесу спілкування. Види спілкування. Поняття про групи. Поняття "соціальна норма" та "соціальна роль". Різновиди соціальних ролей. "Рольове віяло" особистості. Спілкування особистості в групі: груповий тиск та конформізм; соціальна фасілітація та соціальні лінощі.

Пр20 "Діяльність особистості. Особистість в контакті з іншими." (денна)

Поняття про діяльність як прояв фізичної і психічної активності, що керується усвідомленою метою. Основні відмінні риси діяльності особистості. Діяльність як фактор розвитку індивіда і становлення людської особистості та індивідуальності. Соціально-психологічний аспект діяльності. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички). Спілкування. Поняття про спілкування. Значення спілкування у житті людини. Основні сторони процесу спілкування. Види спілкування. Поняття про групи. Поняття "соціальна норма" та "соціальна роль". Різновиди соціальних ролей. "Рольове віяло" особистості. Спілкування особистості в групі: груповий тиск та конформізм; соціальна фасілітація та соціальні лінощі.

Тема 21. Психологія творчості. Творча особистість та її характеристики.

Лк21 "Психологія творчості. Творча особистість та її характеристики." (денна)

Творча діяльність і особистість. Стадії творчого процесу. Види творчості. Моделі творчості. Модель творчості Дж. Гілфорда. Модель творчості Я. О. Пономарьова. Механізми функціонування творчої особистості. 10 якостей творчої особистості. Психологічний портрет творчої особистості (емоційна, мотиваційна, ціннісно-сміслова сфери, Я-концепція). Інтуїтивна теорія творчості А. Бергсона.

Пр21 "Психологія творчості. Творча особистість та її характеристики." (денна)

1. Творчість: сутність і зміст поняття. 2. Творча діяльність і особистість. 3. Стадії творчого процесу. 4. Види творчості. 5. Моделі творчості. Модель творчості Дж. Гілфорда. Модель творчості Я. О. Пономарьова. 6. Механізми функціонування творчої особистості. 7. 10 якостей творчої особистості. 8. Психологічний портрет творчої особистості (емоційна, мотиваційна, ціннісно-сміслова сфери, Я-концепція). 9. Інтуїтивна теорія творчості А. Бергсона.

Тема 22. Психологія сім'ї. Сім'я як мала соціальна група.

Лк22 "Психологія сім'ї. Сім'я як мала соціальна група" (денна)

Психологія шлюбно-сімейних відносин. Функції родини: виховна; господарсько-побутова, економічна, первинного контролю, духовного спілкування; соціально-статусна, емоційна. Сімейні ролі. Стисла історія розвитку сімейних відносин.

Пр22 "Психологія сім'ї." (денна)

1. Психологія шлюбно-сімейних відносин. 2. Функції родини: виховна; господарсько-побутова, економічна, первинного контролю, духовного спілкування; соціально-статусна, емоційна. 3. Сімейні ролі. 4. Стисла історія розвитку сімейних відносин.

Тема 23. Поняття конфлікту в психології. Цілі сталого розвитку щодо запобігання конфліктів, насильства.

Лк23 "Поняття конфлікту в психології." (денна)

Сутність поняття "конфлікт". Види конфліктів. Внутрішньоособистісний та соціально-психологічний конфлікт. Психологічна сутність соціально-психологічного конфлікту, його структура. Класифікація конфліктів: за способом розв'язання (насильницькі, ненасильницькі); за сферою прояву (політичні, соціальні, економічні, організаційні); за спрямованістю впливу (вертикальні, горизонтальні); за ступенем виразності (відкриті, приховані); за кількістю учасників (внутрішньоособистісні, міжособистісні, міжгрупові); за потребами (когнітивні, конфлікти інтересів). Методи дослідження конфлікту. Динаміка конфлікту. Причини виникнення міжособистісних конфліктів. Негативні та позитивні функції конфлікту. Конструктивні та деструктивні конфлікти. Шляхи конструктивного розв'язання конфліктів. Типові стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях за У. Томасом та Р. Кілменом: співробітництво, протиборство, компроміс, поступка, уникнення. Їх психологічна характеристика та доцільність використання.

Пр23 "Конфлікт як психологічний феномен." (денна)

1. Сутність поняття "конфлікт". Види конфліктів. Внутрішньоособистісний та соціально-психологічний конфлікт. 2. Психологічна сутність соціально-психологічного конфлікту, його структура. 3. Класифікація конфліктів: за способом розв'язання (насильницькі, ненасильницькі); за сферою прояву (політичні, соціальні, економічні, організаційні); за спрямованістю впливу (вертикальні, горизонтальні); за ступенем виразності (відкриті, приховані); за кількістю учасників (внутрішньоособистісні, міжособистісні, міжгрупові); за потребами (когнітивні, конфлікти інтересів). 4. Методи дослідження конфлікту. 5. Динаміка конфлікту. 6. Причини виникнення міжособистісних конфліктів. 7. Негативні та позитивні функції конфлікту. 8. Конструктивні та деструктивні конфлікти. 9. Шляхи конструктивного розв'язання конфліктів. 10. Типові стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях за У. Томасом та Р. Кілменом: співробітництво, протиборство, компроміс, поступка, уникнення. Їх психологічна характеристика та доцільність використання. 11. Цілі сталого розвитку щодо популяризації ідеї миру, ненасильства.

Тема 24. Загальна психологічна характеристика агресії.

Лк24 "Загальна психологічна характеристика агресії." (денна)

Теорії агресії: теорія інстинктивної агресії, агресія – реакція на фрустрацію, агресія як набута соціальна навичка. Поширеність агресії та її види. Фізична та вербальна (словесна) агресія. Ворожа агресія (скерована на заподіяння шкоди) та інструментальна (як засіб досягнення мети). Контактна (безпосереднє заподіяння шкоди різними знаряддями) та дистантна (застосування вогнепальної зброї тощо) агресія. Аналіз причин людської агресії.

Пр24 "Психологічна характеристика агресії. Теорії агресії." (денна)

Теорії агресії: теорія інстинктивної агресії, агресія – реакція на фрустрацію, агресія як набута соціальна навичка. Поширеність агресії та її види. Фізична та вербальна (словесна) агресія. Ворожа агресія (скерована на заподіяння шкоди) та інструментальна (як засіб досягнення мети). Контактна (безпосереднє заподіяння шкоди різними знаряддями) та дистантна (застосування вогнепальної зброї тощо) агресія. Аналіз причин людської агресії.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
МН3	Експериментальне навчання
МН4	Проблемне навчання
МН5	Самостійне навчання

Лекції, практичні заняття, самостійна робота надають студентам матеріали з різних точок зору, що вимагають аналізу психологічних особливостей індивіда (РН 1). Теоретичне та практичне ознайомлення з матеріалами курсу зосереджена на потребі усвідомити детермінанти, психологічні передумови вдосконалення особистості (РН 2). Вони доповнюються завданнями для самостійної роботи, виконання яких надає студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практиці під час аналізу проявів індивідуальної поведінки (РН 3). Підготовка до практичних занять та під час самостійної роботи стимулює студентів аналізувати індивідуальні особливості людини. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію. (РН 4). Здійснювати самостійний пошук та реферування інформації з наукових джерел для вирішення професійних завдань (РН 4).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Навчальна діяльність на лекціях
НД2	Виконання практичних завдань та ситуаційних вправ
НД3	Виконання письмової роботи (Есе - самоаналіз)
НД4	Аналіз проблемних ситуацій
НД5	Підготовка до практичних занять та атестаційних заходів

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$

Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$
---------------------------------------	------------------	------------------

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Викладач висловлює оцінювальні судження стосовно участі студента у розгляданні теоретичних питань	Постійно	Усно
МФО2 Взаємооцінювання (peer assessment)	Студенти оцінюють індивідуальну та групову роботу однокурсників на практичних заняттях	Постійно	Усно
МФО3 Розв'язування ситуаційних завдань	Викладач висловлює оцінювальне судження стосовно умінь студентів застосовувати наявні теоретичні знання для аналізу конкретних ситуацій	Постійно	Усно, письмово

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Якість виконання практичних робіт	Викладачем оцінюється активність участі студентів в дискусіях та проведенні експериментальних досліджень	Тиждень 16	В балах
МСО2 Поточні тестові контрольні роботи (проміжний модульний контроль)	Виконання тестових завдань на платформі МІХ	Тижні 9 та 17	В балах
МСО3 Виконання письмової роботи	Викладачем оцінюється якість роботи за задалегідь визначеними критеріями	Тиждень 16	В балах

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Семестр викладання	100 балів	
МСО1. Якість виконання практичних робіт	40	

	8x5	40	Так
МСО2. Поточні тестові контрольні роботи (проміжний модульний контроль)		40	
	2x20	40	Так
МСО3. Виконання письмової роботи		20	
		20	Так

Форма підсумкового контролю у першому семестрі – диф.залік., у другому семестрі - іспит

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Графічні засоби (малюнки, креслення, схеми, плакати тощо)
ЗН4	Роздатковий матеріал (дидактичні карти, опитувальники, описи ситуацій, характеристики особистостей, тощо)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Щербакова, І. М. Психологія: теорія і практика [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. М. Щербакова, Т. Г. Харченко. — Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2023. — 364 с.
2	Психологія мас : конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, К. С. Сахно. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 116 с.
3	Католик Г., Калька Н. Психологія особистості (у презентаціях, схемах і таблицях): навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 158 с.
Допоміжна література	
1	Савчин М. Загальна психологія: навч. посіб. . Київ: Академія, 2024. 352 с.
2	Тарасова, Т. Б. 5884 Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни за вибором "Психологія" [Електронний ресурс] : для здобувачів усіх спец. освітнього ступеня "бакалавр" денної та заочної форм здобуття вищої освіти / Т. Б. Тарасова. — Суми : СумДУ, 2024. — 64 с.
3	Чернякова А.В., Мордовець М.В. Психотерапевтичні техніки зняття стресу і підвищення стресостійкості (стабілізації) в осіб юнацького віку із залежністю. Перспективи та інновації науки (Серія «Психологія», Серія «Педагогіка», Серія «Медицина»). 2024. 11 (45). С. 1697-1709. DOI: 10.52058/2786-4952-2024-11(45).

4	Чернякова А., Черниш С. Життестійкість осіб юнацького віку з різним рівнем соціального благополуччя : колективна монографія // Питання забезпечення якості життя в умовах глобальних змін / за ред. Scientific editor: Tadeusz Pokusa. Видавництво : Академія прикладних наук. Вища школа управління і адміністрації в Ополе (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu). 2024. С. 70-83.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	MIX: https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/9f993fca-4933-4b28-9e70-4bd97d0e90cc

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Психологія як наука. Предмет психології	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
2	Психологія як складна система наук, які пов'язані з різними проблемами життя особистості та суспільства.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
3	Методи психології як науки. Теоретико-методологічні основи психологічної науки: методологія, принципи, методи дослідження.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
4	Поняття психіки і свідомості.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
5	Поняття особистості в психології.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
6	Особистість в класичних психологічних теоріях.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
7	Особистість у теоріях об'єктних стосунків.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
8	Особистість у гуманістичній та трансперсональній психології.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
9	Особистість у гештальт-психології.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
10	Пізнавальна діяльність людини: увага, відчуття та сприймання	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
11	Пізнавальна діяльність людини: пам'ять	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
12	Пізнавальна діяльність людини: мислення та уява	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
13	Складні індивідуально-психологічні властивості особистості.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
14	Психологічна характеристика здібностей.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
15	Емоційно-вольова сфера особистості.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
16	Психологічні аспекти спілкування.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
17	Мова і мовлення.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
18	Психологія груп та особистості в колективі.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
19	Особистість в групі. Міжособистісні стосунки.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
20	Діяльність особистості. Особистість в контакті з іншими.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
21	Психологія творчості. Творча особистість та її характеристики.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
22	Психологія сім'ї. Сім'я як мала соціальна група.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
23	Поняття конфлікту в психології. Цілі сталого розвитку щодо запобігання конфліктів, насильства.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
24	Загальна психологічна характеристика агресії.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
Контрольні заходи												
1	диференційний залік	12	0	0	0	0	12	0	0	0	12	0
Індивідуальні завдання												
1	інші індивідуальні завдання	168	0	0	0	0	168	0	0	0	0	168
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>300</i>	<i>96</i>	<i>48</i>	<i>48</i>	<i>0</i>	<i>204</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>0</i>	<i>12</i>	<i>168</i>

	<p style="text-align: center;">РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Психологія»</p> <p>Ступінь вищої освіти Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-ЕНЕА – перший цикл Спеціальність та освітня програма 014 Середня освіта: Середня освіта (Історія) Форма здобуття освіти денна Мова викладання українська</p>
Викладач(і)	Чернякова Аліна Вікторівна
Контактна інформація викладача	Чернякова Аліна Вікторівна: alina_chernya@ukr.net
Час та місце проведення консультацій	Чернякова Аліна Вікторівна За окремим графіком, онлайн на платформах Google Meet https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/9f993fca-4933-4b28-9e70-4bd97d0e90cc
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	https://meet.google.com/xdx-xinq-hcb https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/9f993fca-4933-4b28-9e70-4bd97d0e90cc
Посилання на робочу програму в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/course/57df2c350902f22aa701146078fdaa685967846
Засоби зворотного зв'язку	Чернякова Аліна Вікторівна: alina_chernya@ukr.net https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/9f993fca-4933-4b28-9e70-4bd97d0e90cc

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Усі роботи, визначені робочою програмою, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час всіх видів контрольних заходів списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації, списування. Усі письмові роботи проходять перевірку унікальності з наступним аналізом викладачем результатів перевірки з метою визначення коректності посилань на текстові та ілюстративні запозичення.

Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної недоброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання зі зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перескладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту

Політика використання інструментів штучного інтелекту оголошується викладачем на початку курсу. Заборонено використовувати інструменти штучного інтелекту для підготовки робіт, визначених силабусом та регламентом навчальної дисципліни.

Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу

При використанні матеріалів із джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни, здобувачі освіти обов'язково мають дотримуватися умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних обставин (наприклад, хвороба, участь у програмах академічної мобільності) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Здобувач вищої освіти має відповідально ставитися до відвідування аудиторних занять та вчасно на них приходити / підключатися. У випадку своєї відсутності здобувач зобов'язаний попередити викладача та пояснити причину пропуску пар(и). Запізнення на пару без поважної причини є підставою для недопуску здобувача в аудиторію.

Якщо за результатами всіх контрольних заходів отримана сума балів відповідає позитивній оцінці (обов'язковою є умова виконання усіх вимог, визначених РП НД та регламентом), вона є підсумковою, перескладання позитивної оцінки з метою підвищення не здійснюється.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету, з урахуванням установлених строків, форм контролю та процедур повторного складання контрольних заходів.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарження та розгляду звернень здобувачів вищої освіти щодо оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету.

Критерії оцінювання

Семестр викладання

МСО1. Якість виконання практичних робіт, 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів
МСО2. Поточні тестові контрольні роботи (проміжний модульний контроль), 40 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів

3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів
МСОЗ. Виконання письмової роботи, 20 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 18-20 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 15-17 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 12-14 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-11 балів